

Vlaamse overheid

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Psychiatrisch Centrum Caritas en aansluitende beboomde wegtracés te Melle.

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:
- als monument:

Het oorspronkelijke bebouwde terrein van het Psychiatrisch Centrum Caritas, met uitzondering van de later gebouwde constructies, en met inbegrip van voormalige hoeve en bos en aansluitende beboomde wegtracés, zoals afgebakend op bijgevoegd plan, gelegen te
Melle (Melle), Caritasstraat 76, 80;
Merelbeke (Lemberge) Salisburylaan Z.NR;
bekend ten kadaster:
Melle, 1e afdeling, sectie B, perceelnummers 454F, 455E, 462F, 463A, 463B, 464E, 465C, 465D, 466B;
Merelbeke, 3e afdeling, sectie A, perceelnummer 33CDEEL.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Wetenschappelijke waarde:

Het bos bij het domein Caritas is deels zogenaamd Ferraribos (ononderbroken bos sinds ca. 1775), deels zogenaamd ontginningsbos (kortstondig omgezet in akker en vrij snel herbebest). Het betreft hooghoutbos, vooral gedomineerd door Beuk maar plaatselijk ook door

Zomereik, met nogal wat bijmenging, onder andere van Tamme kastanje. In de kruidlaag zijn diverse zogenaamde oude bossoorten aanwezig, zoals Lelietje van Dalen, Maagdepalm, Boshyacint, en Adelaarsvaren.

2° Historische waarde:

Het boeiende gebouwencomplex met paviljoenbouw, gebouwd in 1905-1908 door de Zusters van Liefde als instelling voor geesteszieke vrouwen, illustreert de ontwikkelingen en de nieuwe opvattingen van de geestelijke gezondheidszorg in de 20ste eeuw, en is exemplarisch voor de lange en belangwekkende traditie van psychiatrische zorg door de Zusters van Liefde, een actieve congregatie gericht op ziekenzorg en onderwijs, gesticht in 1803 door priester Petrus Jozef Triest. Het ensemble is één der oudste voorbeelden en in België het eerste, van een psychiatrisch ziekenhuis volgens een weloverwogen vernieuwend concept met afzonderlijke paviljoenen ingeplant in een rustige groene omgeving.

De parkachtige aanleg van het domein, met behoud van enkele oorspronkelijk aangeplante Tamme kastanjes, en het bos ten noorden ervan maken intrinsiek deel uit van het geheel, conform de nieuwe opvattingen in verband met de psychiatrische ziekenhuisverpleging gebouwd volgens een functioneel planconcept met paviljoensysteem in een heilzame rustgevende omgeving.

Het huidige hooghoutbos, vooral gedomineerd door Beuk maar plaatselijk ook door Zomereik, met nogal wat bijmenging, onder andere van Tamme kastanje, is deels zogenaamd Ferraribos (ononderbroken bos sinds ca. 1775), deels zogenaamd ontginningsbos (kortstondig omgezet in akker en vrij snel herbebost). Hoogstwaarschijnlijk is het "bos" tijdens WO I op last van de Duitse bezetter gekapt, en volledig heraangeplant met uit Duitsland afkomstig plantsoen (herstelbetalingen Verdrag van Versailles) na WO I.

De aansluitende beboomde wegtracés van de Salisburylaan (Lemberge) ter hoogte van het domein, en de haakse dreef richting Vurtzakbos tot aan de bosrand, gaan terug op bosdreeven uit het oorspronkelijke bos, en bovendien sluit de beplanting qua soortkeuze (Zomer- en Amerikaanse eik) en leeftijd aan bij de bosschage bij de ingang van het domein.

De historische waarde, i.c. de architectuurhistorische waarde.

Het ruime complex is gebouwd in 1905-08 naar het ontwerp van de Gentse architect J. Haché volgens een doordacht plan in een voor de bouwperiode eigentijdse baksteenstijl. De instelling in Melle heeft een bijzondere documentaire waarde in de architectuurgeschiedenis van het moderne psychiatrische ziekenhuis in België als één van de eerste in zijn soort, namelijk een psychiatrisch ziekenhuis volgens een weloverwogen vernieuwend concept met paviljoenbouw in een elegante en verzorgde baksteenarchitectuur met materiaalpolychromie, onder andere door contrasterende baksteenkleuren en natuursteen, en met decoratieve detaillering. De homogeniteit van het geheel kwam tot stand door de gemeenschappelijke bouwkenmerken van de afzonderlijke paviljoenen. Het geheel is gelegen in een thans parkachtig aangelegd domein met veel aandacht voor een rustige groene omgeving, en met aansluitend bos.

De bijbehorende kapel is een karakteristieke representant van kapelbouw in neogotische stijl, met inbegrip van de mooie figuratieve glasramen van de Gentse glazenier Camille Ganton verwijzend naar de congregatie van de Zusters van Liefde, en het neogotische mobiliair zoals het rijk gedecoreerde altaar van Jacques De Clercq, de biechtstoelen en de op doek geschilderde kruiswegtaferelen van Leo Steel.

3° Sociaal-culturele waarde:

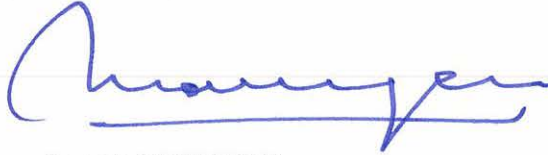
Het alom bekende psychiatrisch centrum Caritas heeft een representatieve rol gespeeld in de ontwikkelingsgeschiedenis van de psychiatrische verpleging, en illustreert ook duidelijk de belangrijke rol van de religieuzen, in casu de Zusters van Liefde, in de psychiatrische zorgverlening.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994), gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 22 augustus 2006).

Brussel, **18-09-2009**

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS